

Косар Інна Олександрівна,
*методист Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у Сумській області*

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ПРОФЕСІЙ СФЕРИ ПОСЛУГ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Сучасний етап розвитку економіки вимагає від професійної освіти підготовки конкурентоспроможного фахівця, самостійного, ініціативного захищеного та мобільного на ринку праці.

Сучасне життя диктує нові підходи до формування освітнього процесу. В той же час роботодавці вимагають від випускників закладів професійної освіти не тільки практичних умінь і навичок, а й здатності приймати рішення в нестандартних ситуаціях, вирішувати професійні завдання різними способами, обираючи найбільш ефективні методи і інструменти, працювати в команді, вміти працювати з інформацією, прагнути до самовдосконалення.

Вдосконалення системи підготовки фахівців залежить від організації освітнього процесу та використовуваної в ньому інноваційних освітніх практик. Сьогодні якість підготовки кваліфікованих робітників досягається, як правило, через збільшення кількості інформації, тоді як дійсність постійно вимагає раціоналізувати процес навчання, тобто будувати пізнавальний процес з виділенням лише важливих, істотних знань і вмінь для підготовки конкретного фахівця. Практика об'єктивно потребує зробити головною фігурою освітнього процесу конкретного здобувача освіти.

У сучасних освітніх стандартах з'являються нові поняття: «компетенції» – здатності і готовності до дій не тільки в стандартній ситуації, але і в умовах, що змінюються і «компетентнісний підхід» – підхід, при якому результати освіти визнаються значущими за межами системи освіти.

Реформування системи освіти, зокрема, професійної, яке здійснюється в останньому десятилітті ХХ століття і початку ХХІ, викликає почуття

незадоволеності й дискомфорту в аспекті модернізації змісту професійної підготовки та розробку освітніх програм відповідно до нових знань, сучасних наукових досліджень, теорій і концепцій управління, вітчизняного та зарубіжного досвіду у сфері управління освітою.

На регіональному ринку праці соціальні партнери-роботодавці надають перевагу тим випускникам, які володіють інноваційними виробничими технологіями, мають глибокі знання щодо планування, організації та здійснення комплексу робіт, а також мають досвід практичного використання цих знань. Випускник з таким рівнем професійної компетентності буде конкурентоспроможним та мобільним на ринку праці, займати активну соціальну позицію.

Однією з найбільш поширених та продуктивних форм роботи, що об'єднують напрямки соціального партнерства, є впровадження інноваційних виробничих технологій у навчально-виробничому процесі через проходження здобувачів освіти виробничої практики у сучасних салонах краси, з обладнанням робочих місць новітніми інструментами та матеріалами. Виробництву потрібні конкурентоспроможні фахівці, здатні адаптуватися до швидких суспільних та економічних змін, а це потребує істотного підвищення якості підготовки фахівців. Якісна підготовка майбутнього фахівця вимагає творчого підходу педагогічних працівників до вибору форм і методів навчання. Важливим є питання про перегляд підходів до загальноосвітньої складової професійної освіти, що передбачає отримання не тільки професії певної кваліфікації, а й достатнього рівня загальної культури, інтелекту, психологічної, комунікативної підготовки, знань і навичок поведінки в новій економічній сфері.

Зараз не використовується поняття «професіоналізму», для оцінки ділових якостей майбутнього працівника, а при цьому ми все частіше чуємо таке поняття як «компетентність».

В даний час, як зазначає Н. Побірченко, професійній освіті потрібна кропітка робота над механізмами формування компетенцій і способами їх

вимірювання, викладачі в свою чергу переглядають форми організації занять, подачі матеріалу і перевірки здатності застосовувати отримані знання на практиці.

Як педагог може сформулювати ці якості в здобувачів освіти закладів професійної освіти в процесі навчання? Цій меті можуть служити активні методи навчання, які дозволяють учням самостійно оволодіти знаннями в процесі активної пізнавальної діяльності.

Метою активних методів навчання є включення в процес засвоєння знань, умінь, навичок усіх психічних процесів (мова, пам'ять, уява тощо).

Роботодавці вимагають від випускників застосовувати навички роботи в команді, тобто вміння слухати, вступати в діалог, доводити свою точку зору, виконувати завдання, які потім стають складовою частиною проєктів, прикладних програм або систем.

Дуже важливо навчити здобувачів освіти працювати з різними джерелами інформації, набувати досвіду користування технологічною документацією. З метою формування пізнавальних компетенцій використовуються на уроках різні інформативні засоби: інструкційно-технологічні карти, відеоматеріали, підручники, професійні журнали, методичні розробки тощо. Після опрацювання матеріалів здобувачі освіти практично в індивідуальному форматі роблять аналіз прочитаної або озвученої інформації та впроваджують нові технології на практиці, а також професійно виправляти допущені помилки.

Велике значення для майбутнього фахівця відіграє майстерність професійного виконання операцій. Ці навички здобувачі освіти із задоволенням відпрацьовують на реальних клієнтах. Педагог допомагає здобувачам освіти в розвитку уявлення та нетрадиційного мислення, у спрямуванні творчих задумів в реальні досягнення. Для цього використовуються різні способи розвитку здібностей учнів: участь у заходах профорієнтаційного напрямку, конкурсах професійної майстерності.

Активне застосування нових інформаційних технологій, пов'язаних з розвитком комп'ютерних засобів і мереж телекомунікацій, дає можливість

створити якісно нове інформаційно-освітнє середовище як основу для розвитку і вдосконалення системи професійної освіти. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках направлено на вдосконалення існуючих технологій навчання. Вони підсилюють відомі методи навчання за допомогою дослідних, інформаційно-пошукових і аналітичних методів роботи з інформацією, підвищують інтерес до предмета, дають простір для самостійної творчої роботи.

Майбутні фахівці створюють презентації з елементами анімації, з використанням відеоелементів у процесі відеовиступів, захисту творчих робіт, випускних кваліфікаційних робіт. Такий вид самостійної роботи формує вміння пошуку, аналізу та відбору необхідної інформації, її організації, перетворення і передачі, що мають на увазі можливості інформаційних компетенцій.

Мовний супровід презентацій тренує вміння грамотно і лаконічно доносити інформацію, формулювати свої думки. Навички створення учнями подібних презентацій можуть використовуватися не тільки на спеціальних дисциплінах. Такий вид діяльності формує у здобувачів освіти здатність вирішувати проблеми на основі відомих понять, фактів та є складовою загальних компетенцій.

Реалізація компетентнісного підходу дозволить вирішити протиріччя між вимогами до якості професійної освіти та його освітніми результатами.

Список використаної літератури

1. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>(дата звернення: 14.09.2023 р.).

2. Короткова Ю. М. Підвищення кваліфікації та професійної майстерності вчителів професійної освіти у сучасній Греції / Ю. М. Короткова // Витоки педагогічної майстерності : збірник наукових праць Полтавського державного

педагогічного ун-ту ім. В.Г.Короленка / [головна ред. кол.: В. О. Пащенко, А. М. Бойко, М. В. Гриньова та ін.]. – 2007. – Вип. 3. – С. 226–231.

3. Пальшкова І. О. Професійна компетентність як важлива складова професійно-педагогічної культури педагога / І. О. Пальшкова // Збірник наукових праць. Педагогічні науки.– Вип. XXXXV. – Херсон, 2007. – С. 329–332.

4. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект / Н. С. Побірченко // Education and Pedagogical Sciences» («Освіта та педагогічна наука»). – 2012. – № 3. URL: <http://www.pedagogicaljournal.luguniv.edu.ua/archive/2012/N3/article/4> (дата звернення: 14.09.2023 р.)

5. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. В. Овчарук. URL: <http://osvita.ua/school/theory/381/> – Назва з екрану.